

प्राणसमासमागमरसोल्लासैरमी वासराः ॥ अलंकारशेखर ६. -डम् Sweetmeats; भोजनानि सुपूर्णानि गौडानि च सहस्रशः Rām. 1. 53. 4. -a. Relating to or prepared from molasses; विविधानि च गौडानि खाण्डवानि तथैव च Rām. 7. 92. 12. -Comp. -पादः N. of a commentator. -मालवः N. of a Rāga.

गौडिक a. Relating to molasses. -कः Sugar-cane. -कम् Rum.

गौण a. (णी f.) [गुणमधिकृत्य प्रवृत्ता गौणी, तत आगतः अण्] 1 Subordinate, secondary, unessential; गुणवचनत्वाद् गौणः शब्दः SB. on MS 1. 2. 15. -2 (In gram.) Indirect or less immediate (opp. मुख्य or प्रधान); गौणे कर्मणि दुहादेः प्रधाने नीहृक्त्वहाम् Sk. -3 Figurative, metaphorical, used in a secondary sense (as a word or sense); तदा गौणमनन्तस्य नामानन्तेति विश्रुतम् Mb. 12. 182. 33. -4 Founded on some resemblance between the primary and secondary sense of a word; as in गौणीलक्षणा. -5 Relating to enumeration or multiplication. -6 Attributive. -Comp. -पक्षः the minor or weaker side of an argument &c. -साध्य -अवसान-अवसाना, -सारोपा a kind of ellipse; Sarva. S. 15. 289.

गौणिक a. 1 Relating to the three qualities (सत्त्व, रजस् and तमस्); Ms. 12. 41. -2 Having qualities. -3 Subordinate. -4 Resembling a sack.

गौण्यम् Subordination, inferior position or rank.

गौतमः N. of (1) the sage Bhāradvāja; (2) of Śātananda, Gotama's son; (3) of Kṛipā, Droṇa's brother-in-law; (4) of Buddha; (5) of the propounder of the Nyāya system of philosophy. -Comp. -सम्भवा the river Godāvari.

गौतमी 1 N. of Kṛipā, wife of Droṇa. -2 An epithet of the Godāvari. -3 The teaching of Buddha. -4 The Nyāya system of philosophy propounded by Gautama. -5 Turmeric. -6 A kind of yellow pigment. -7 An epithet of Durgā. -8 N. of the river Gomatī.

गौधारः, -धेयः, -धेरः (= गोधिकात्मजः Pān. 4. 1. 129-30) A lizard living in the hollows of trees (Bengali लोकें) L. D. B.

गौधूमीनम् A field where wheat is grown.

गौनर्दः An epithet of Patañjali, the author of the Māhābhāṣya.

गौपिकः The son of a Gopī or herdsman's wife.

गौपुच्छ a. Like a cow's tail.

गौपुच्छक a. Belonging to a cow's tail, bought for it.

गौसेयः The son of a Vaiśya woman.

गौर a. (रा or री f.) 1 White; कैलासगौरं वृषमारुक्षोः R. 2. 35; द्विरददशनच्छेदगौरस्य तस्य Me. 59, 52; R. 1. 6. -2 Yellowish, pale-red; गौरोचनाक्षपनितान्तगौरे Ku. 7. 17;

R. 6. 65; गौराङ्गि गर्वं न कदापि कुर्याः R. G. -3 Reddish; तेजोभिः कनकनिकाशराजिगौरेः Ki. 7. 6. -4 Shining, brilliant. -5 Pure, clean, beautiful. -रः 1 The white colour. -2 The yellowish colour; -3 The reddish colour. -4 White mustard. -5 The moon. -6 A kind of buffalo. -7 A kind of deer; Bhāg. 8. 10. 9. -8 The planet Jupiter. -9 N. of Chaitanya. -रम् 1 The filament of a lotus. -2 Saffron. -3 Gold. -Comp. -अङ्गः N. of (1) Viṣṇu. (2) Kṛiṣṇa. (3) N. of chaitanya. -आस्यः a kind of black monkey, with a white face. -खरः a wild donkey. -सर्षपः white mustard (considered as a kind of weight).

गौरक्षयम् The office of a herdsman; कृषिगौरक्षयवाणिज्यं वैद्यकर्म स्वभावजम् Bg. 18. 44.

गौरवम् a. [गुरोर्भावः कर्म० वा अण्] Belonging to a Guru or teacher; गौरवं कुलम् Bhāg. 1. 7. 46. -वम् 1 Weight, heaviness (lit.); जघनं Ś. 3. 7; सुरेन्द्रमात्राश्रितगर्भ-गौरवात् R. 3. 11. -2 Importance, high value or estimation; स्वविक्रमे गौरवमाद्धानम् R. 14. 18; 18. 39; कार्यगौरवेण Mu. 5; importance or urgent nature; U. 6. 7. -3 Respect, regard, consideration; पितृगौरवात् Rām. 7. 9. 14; तथापि यन्मभ्यपि ते गुरुरित्यस्ति गौरवम् Śi. 2. 71; प्रयोजनापेक्षितया प्रभूणां प्रायश्चलं गौरवमाश्रितेषु Ku. 3. 1; Amaru. 23. -4 Respectability, dignity, venerableness; कोऽर्थो गतो गौरवम् Pt. 1. 146; Ms. 2. 145. -5 Cumbrousness. -6 (In prosody) Length (as of a syllable). -7 Depth (as of meaning); यच्चार्थतो गौरवम् Mā. 1. 7. -Comp. -आसनम् a seat of honour. -ईरित a. praised, famed, celebrated.

गौरवित a. Highly esteemed or honoured.

गौरिका A virgin, a young girl.

गौरिलः 1 White mustard. -2 Dust of iron or steel.

गौरी 1 N. of Pārvatī; as in गौरीनाथ. -2 A young girl eight years old; अष्टवर्षा भवेद्गौरी. -3 A young girl prior to menstruation, virgin, maid; स्त्रीणां सहस्रं गौरीणाम् Mb. 1. 221. 49. -4 A woman with a white or yellowish complexion. -5 The earth; गौर्या गच्छति सुश्रोणि लोकेऽपि गतिः सदा Mb. 13. 146. 10. -6 Turmeric. -7 A yellow pigment or dye; (called गोरोचना). -8 The wife of Varuṇa; वरुणस्य तथा गौरी Mb. 13. 146. 5. -9 The Mallikā creeper. -10 The Tulasī plant -11 The Manjishṭhā plant. -12 Speech. -13 N. of a Nāgakanyā. cf. गौरी तु नागकन्योर्मयोर्मता Nm. -14 N. of a river; L. D. B. -15 Night; L. D. B. -16 N. of a Rāgini. -Comp. -कान्तः, -नाथः an epithet of Śiva. -गुरुः the Himālaya mountain; गौरीगुरोर्गङ्गहरमाविवेश R. 2. 26; Ki. 5. 21. -चतुर्थी, -पूजा the 4th day of the bright half of the month; a festival on this day. -जः N. of Kārtikeya. (-जम्) talc. -नाथः N. of Śiva; गौरीनाथं पवनतनयं चम्पकं चास्य भावम् Udb. Bh. 3. 123. -पट्टः the horizontal plate of the Linga of Śiva. -पुत्रः N. of Kārtikeya. -ललितम् a